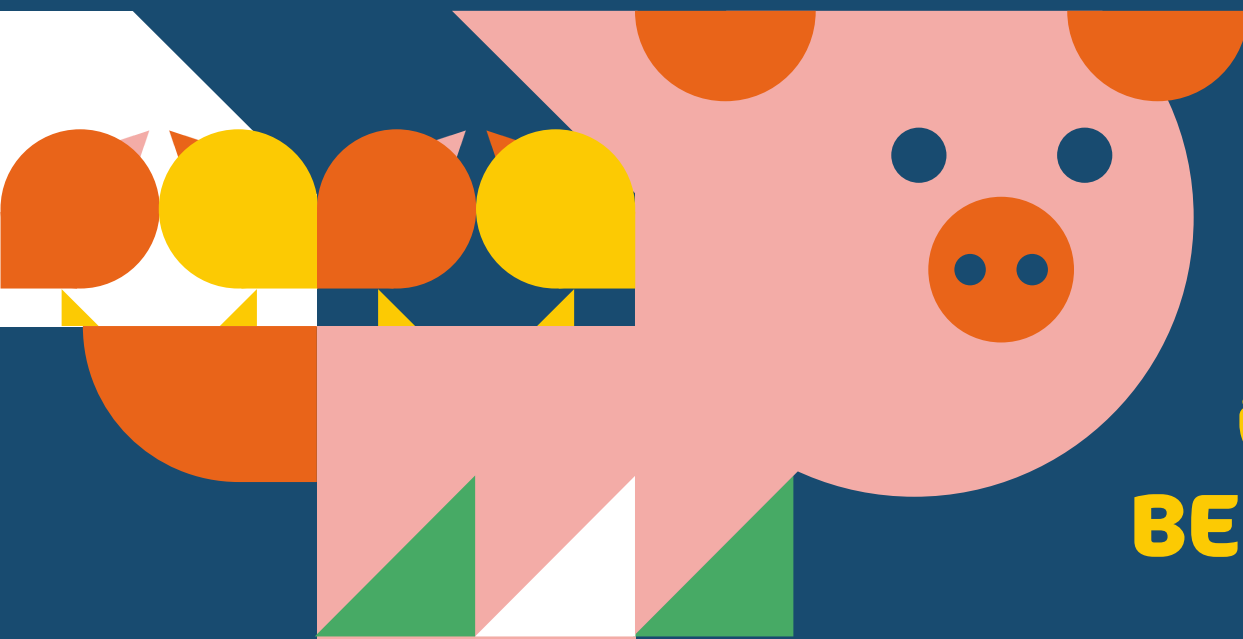

HASZONÁLLATOK JÓLÉTE: MIT KÍVÁNNAK A FOGYASZTÓK

Felmérés az európaiak elképzeléseiről és elvárásairól

Köszönetnyilvánítás

Szeretnénk köszönetet mondani az Euroconsumers¹-nek, amely hozzájárult a kérdőív kidolgozásához és elvégezte a jelentés alapjául szolgáló adatgyűjtést és statisztikai elemzést.

Köszönetet szeretnénk mondani a felmérésben közreműködő alábbi fogyasztóvédelmi szervezeteknek is: Altroconsumo, Consumentenbond, Deco Proteste, Federación de Consumidores y Usuarios, Organización de consumidores y Usuarios, Sveriges Konsumenter, TestAchats/TestAnkoop, Tudatos Vásárlók Egyesülete és Verbraucherzentrale Bundesverband.

Az Absolute Agency tervezte ezt a jelentést és a felméréshez kapcsolódó látványelemeket.

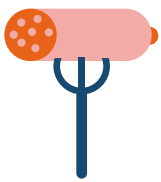
Az Európai Unió társfinanszírozásával

A kifejtett nézetek és vélemények nem feltétlenül tükrözik az Európai Unió vagy az EISMEA 2024 álláspontját.

Megjelent 2024 februárjában

¹Az Euroconsumers, amely öt nemzeti fogyasztóvédelmi szervezetet tömörít és összesen több mint 1,5 millió embernek ad hangot Olaszországban, Belgiumban, Spanyolországban, Portugáliában és Brazíliában, a világ vezető fogyasztói csoportosulása az innovatív tájékoztatás, a személyre szabott szolgáltatások és a fogyasztói jogok védelme terén. Európai tagszervezetei a BEUC, az Európai Fogyasztóvédelmi Szövetség ernyőhálózatának részét képezik. Együttesen olyan uniós szakpolitikákat támogatnak, amelyek a fogyasztók mindennapi életében előnyösek.

RÖVID ÖSSZEFOGLALÓ

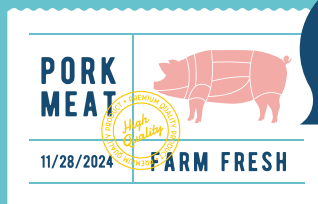

Az európaiak túlnyomó többsége eszik húst, de a legtöbbjük azt mondja, hogy nem fogyasztja azt minden nap.

Ha a hús ára (bármilyen okból) emelkedne, a fogyasztók elsősorban az olcsóbb húsfajták és húsrészek vásárlásával és a húsfogyasztásuk csökkentésével reagálnának.

A fogyasztók több információt szeretnének az állatjólétről. A válaszadók **háromnegyede** egyetért azzal, hogy az előállítási módot minden állati terméken fel kell tüntetni, nem csak a tojásokon, ahogyan az jelenleg történik.

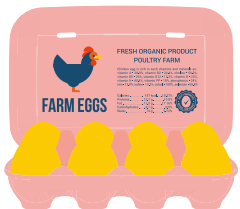
3/4

Az állatjólét a fogyasztók nagy többsége számára fontos kérdés. **Tízből 9** fogyasztó fontosnak tartja a haszonállatok jólétének javítását célzó új jogszabályok bevezetését, például a nagyobb élettér biztosítását, a ketreces tartási rendszerek és a csonkítások betiltását.

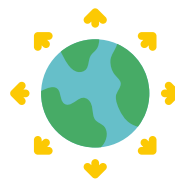
10/10

10-ből 7 fogyasztó azt állítja, hogy hajlandó többet fizetni a magasabb jóléti normák szerint előállított élelmiszerekért, bár eltérő mértékben mutatnak hajlandóságot. A többet fizetni hajlandók fele csak 5%-kal, **30%-uk** 10%-kal, **12%-uk** 20%-kal, **8%-uk** pedig 20%-nál is többet hajlandó fizetni. Ugyanakkor mintegy **17%-uk** azt állítja, hogy jelenleg komoly nehézségei vannak a húsárak megfizethetőségét illetően.

A tojások előállítási módjának címkézésén azonban még mindig lehetne javítani, mivel a legtöbb fogyasztó vagy nem vette észre (**22%**), vagy nem érti az ilyen címkéket (**33%**).

A fogyasztók **76%-a** egyetért azzal, hogy az importált állati eredetű élelmiszerekre ugyanazoknak a jóléti szabályoknak kellene vonatkozniuk, mint az EU-ban előállítottakra, míg a nagy többség (**74%**) azt szeretné, ha az EU pénzügyileg támogatná a gazdákat, hogy magasabb szintű állatjóléti gyakorlatokat alkalmazzanak.

53%

A fogyasztók **fele** támogatja a haszonállatok lehető legjobb jólétét, még akkor is, ha ez azt jelenti, hogy magasabb árat kell fizetniük az állati eredetű termékekért (**53%** egyetértett, **18%** nem értett egyet, **29%-nak** pedig nincs véleménye).

A megkérdezett fogyasztók **több mint fele** nyilatkozott úgy, hogy az állatjólét a legtöbb húskategória esetében valamilyen mértékben befolyásolja vásárlási döntéseiket.

Az állatjóléti gyakorlatokkal kapcsolatos ismeretek jelenlegi szintje azonban általában alacsony az EU tagállamaiban. Ugyanakkor a válaszadók **kevesebb mint egynegyede** mondta azt, hogy nagymértékben vagy teljesen megbízik az állatjólétre vonatkozó állításokban.

23%

Az Európai Bizottságnak prioritásként kell kezelnie az uniós állatjóléti jogszabályok felülvizsgálatának közzétételét összhangban a fogyasztói elvárásokkal és a tudományos bizonyítékokkal.

MIÉRT KÉSZÜLT EZ A FELMÉRÉS?

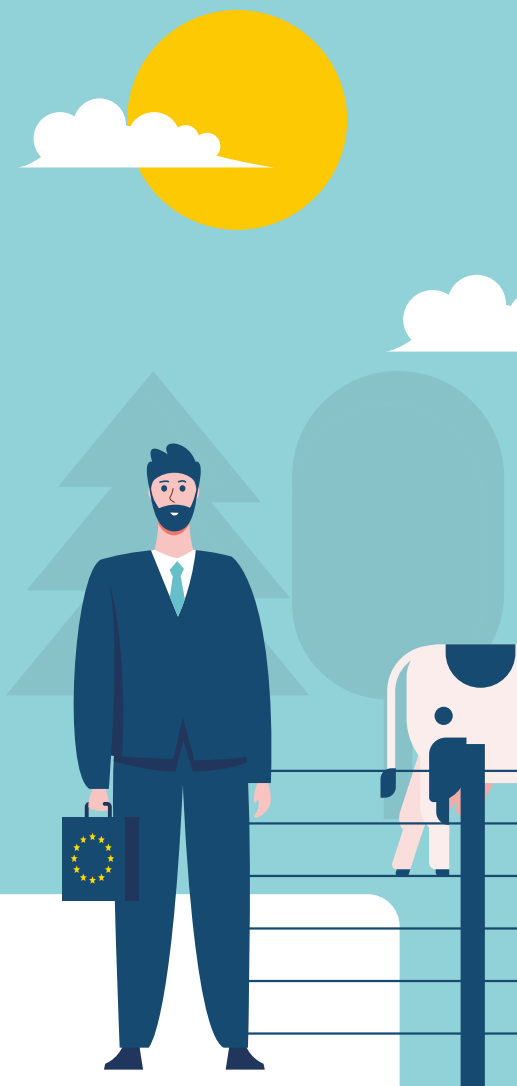
Az uniós polgárok nagy érdeklődést mutatnak az állatjólét iránt és támogatják azt. Az évek során az Eurobarométer felmérései rendre azt mutatták, hogy az állatjólét az uniós fogyasztók számára rendkívül fontos kérdés és a közvélemény egyre nagyobb nyomást gyakorol a jelenlegi előírások javítására. Az elmúlt években az állatjóléttel kapcsolatos számos sikeres európai polgári kezdeményezés megerősítette, hogy az állatjólét fontos az uniós fogyasztók számára. Például a közelmúltban meghirdetett „End the cage age”, azaz a „Vessünk véget a ketreces korszaknak” elnevezésű európai polgári kezdeményezés, mely a haszonállatok ketreces tartásának betiltására szólított fel és mindössze egy év alatt 1,4 millió aláírást gyűjtött össze.²

2020 májusában az Európai Bizottság a „Termelőtől a fogyasztóig” (F2F) stratégia részeként bejelentette, hogy sürgősen javítani kell az állatjólétet és elkötelezte magát az EU állatjóléti szabályozásainak 2023 végéig történő felülvizsgálata mellett annak érdekében, hogy összhangba hozzák azokat a legfrissebb tudományos bizonyítékokkal. 2021-ben az Európai Bizottság a „Vessünk véget a ketreces korszaknak” című kezdeményezésre adott válaszával megerősítette azon szándékát, hogy olyan szabályozási javaslatot tegyen, amely végre betiltja egyes haszonállatok ketreces tartását az EU-ban.³

Az elmúlt években az állatjóléttel kapcsolatos számos sikeres európai polgári kezdeményezés megerősítette, hogy az állatjólét fontos az uniós fogyasztók számára.

2022-ben a jelenlegi állatjóléti szabályokra vonatkozó bizottsági „megfelelőségi vizsgálat” eredményei arra a következtetésre jutottak, hogy az EU-ban még mindig nem megfelelő az állatjólét szintje.⁴ Ezenfelül az értékelés elismerte, hogy az uniós jogszabályok frissítésének hiányában egyes tagállamok saját nemzeti intézkedéseket vezettek be. Például míg a hím ivarú csibék kelés utáni selejtezése megengedett és a legtöbb uniós országban bevett gyakorlat, néhányan előremutató lépést tettek és területükön betiltották ezt a gyakorlatot, vagy kötelezettséget vállaltak erre. Miközben ez az állatjólét egyenlőtlen szintjét eredményezi az EU tagállamaiban, az egyes tagországok közötti különbségeket tovább súlyosbítja a végrehajtás eltérő szintje.

Az Európai Bizottság az uniós állatjóléti jogszabályok felülvizsgálatának előkészítése keretében felkérte az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóságot (EFSA)

Mely, a haszonállatok jólétére vonatkozó uniós jogszabályok állnak felülvizsgálat alatt?

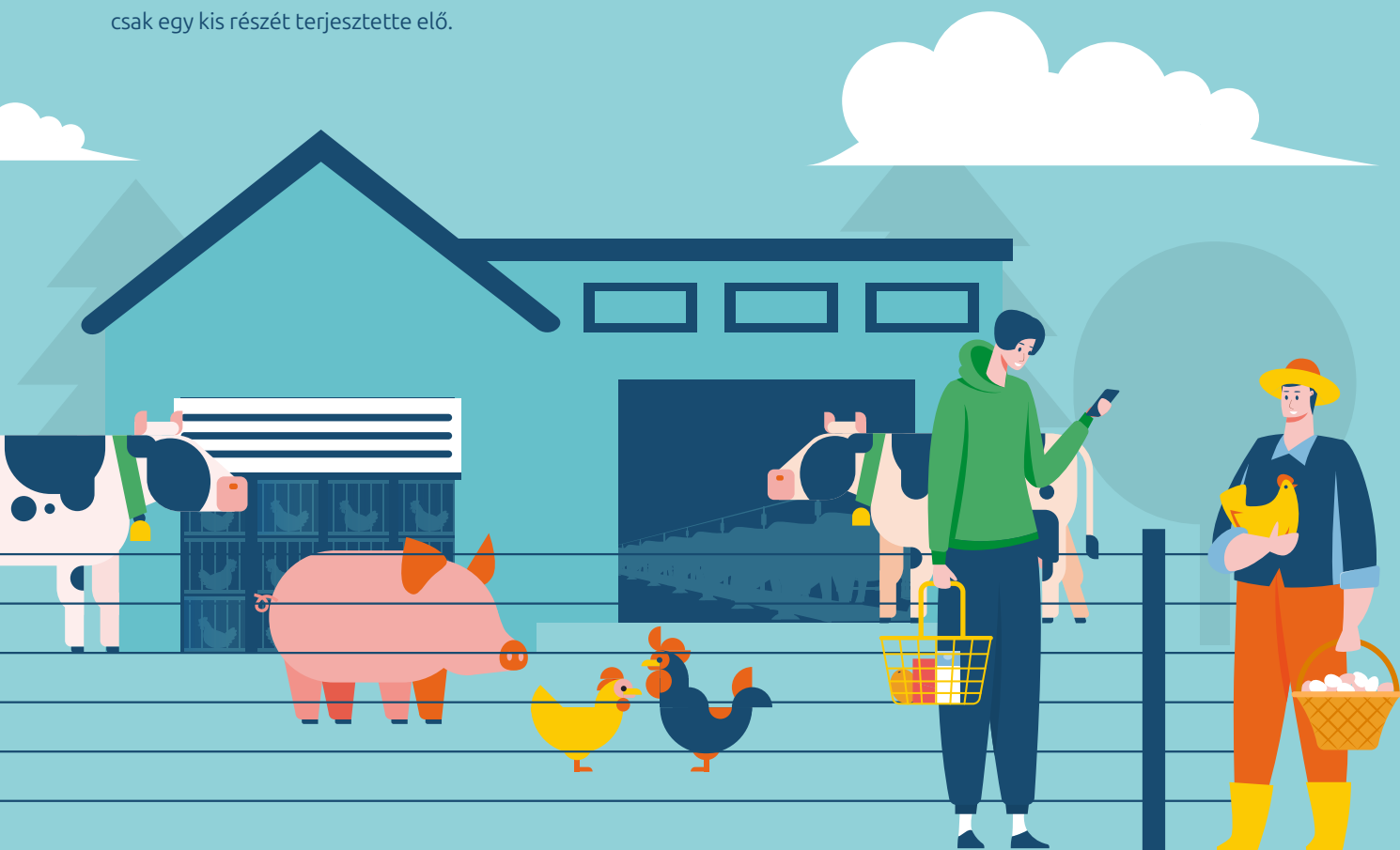
A Bizottság a következő jogszabályok felülvizsgálatát tervezte: a tenyésztés céljából tartott állatok védelméről szóló irányelv, a tojótyúk, brojlercsirkék, sertések és borjak védelmére vonatkozó minimumkövetelményeket megállapító négy irányelv, valamint az állatok leölésük előtti és szállítás közbeni védelméről szóló rendeletek. A mai napig csak az utóbbit tették közzé.

hogy készítsen több tudományos szakvéleményt a különböző tenyésztett állatok jólétéről. E szakvélemények következtései azt mutatják, hogy bár széles körben úgy vélik, hogy az EU rendelkezik világszinten a legszigorúbb normákkal, a haszonállatok jóléte terén még mindig jelentős javulásra van szükség.

Annak ellenére, hogy a Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy 2023 végéig előterjeszti az uniós állatjóléti jogszabályok átfogó felülvizsgálatát, beleértve a haszonállatok ketreces tartásának fokozatos megszüntetését is, a mai napig, az eredetileg tervezett javaslatsomagnak csak egy kis részét terjesztette elő.

Míg az állatok szállítására vonatkozó szabályok felülvizsgálatát 2023 decemberében tették közzé, a gazdaságok szintjén és az állatok leölésekor alkalmazandó állatjólétről, valamint az önkéntes európai állatjóléti címkéről szóló tervezett javaslatokat nem tették közzé. Most már valószínűnek tűnik, hogy a következő Bizottság feladata lesz, hogy új mandátuma alatt folytassa a munkát.

A BEUC felmérésének célja, hogy tovább vizsgálja a fogyasztók hús- és halfogyasztási szokásait, az állatjóléthez való hozzáállásukat, beleértve a haszonállatokra vonatkozó jogszabályok javítása iránti igényüket, a fizetési hajlandóságukat a jobb állatjóléért, valamint az állatjóléti címkézés iránti érdeklődésüket és értelmezésüket. Reméljük, hogy ezek a megállapítások hasznos betekintést nyújtanak a fogyasztói preferenciákba a politikai döntéshozók számára a következő jogalkotási ciklushoz.

²<https://www.endthecageage.eu/en/>

³Communication from the Commission on the European Citizens' Initiative (ECI) "End the Cage Age", C(2021) 4747 final.

⁴Commission Staff Working Document, Fitness Check of the EU Animal Welfare Legislation, Brussels, 4th October 2022.

MÓDSZERTAN

Ez a felmérés a BEUC, az ICRT (Nemzetközi Fogyasztói Kutatás és Tesztelés) és az Euroconsumers közös erőfeszítése. A felmérés 2023 novemberében készült 8 uniós tagállam (Belgium, Németország, Magyarország, Olaszország, Hollandia, Portugália, Spanyolország és Svédország) fogyasztói körében. Egy angol nyelvű kérdőívet dolgoztak ki, majd lefordították és a nemzeti viszonyokhoz igazították azt. Kilenc fogyasztói szervezetet vontak be: Altroconsumo (IT), Consumentenbond (NL), CECU (ES), DECO Proteste (PT), TestAchats/TestAnkoop (BE), Organización

de Consumidores y Usuarios (ES), Sveriges Konsumenter (SE), Tudatos Vásárlók Egyesülete (HU) és Verbraucherzentrale Bundesverband (DE).

Az online kérdőív segítségével gyűjtött adatokat az Euroconsumers elemezte. A 25 kérdésből álló kérdőívet országonként körülbelül 1000 válaszadóból álló csoportnak adták ki, akiket az életkor, a nem és a földrajzi elhelyezkedés szerint előre meghatározott, egymáshoz kapcsolódó kvóták alapján választottak ki (az országos népesség megoszlására vonatkozó

hivatalos statisztikák szerint). A mintákat utólag súlyozták életkor, nem, iskolai végzettség és régió szerint, hogy azok reprezentatívak legyenek az országok nemzeti lakossága tekintetében.

Meg kell jegyezni, hogy az olyan felmérések, mint ez, korlátokkal rendelkeznek. Különösen figyelembe kell vennünk az emberek szándékai és nyilatkozatai, valamint a valóságban tanúsított viselkedésük közötti szakadékot. Mindazonáltal a tanulmány értékes betekintést nyújt a fogyasztók preferenciáiba és attitűdjeibe.

LEGFONTOSABB KULCSÜZENETEK

A legtöbb fogyasztó eszik húst, de a legtöbben azt mondják, hogy nem fogyasztják azt minden nap

Felmérésünk szerint **10-ből 6** válaszadó hetente kevesebb mint öt nap eszik húst, míg **18%-uk** azt állítja, hogy naponta fogyaszt húst. Nagyon kevés fogyasztó (**5%**) nem eszik soha húst (**2%-uk** vegetáriánus, **2%-uk** peszketáriánus és **1%-uk** pedig vegán étrendet követ). A válaszadók **11%-a** flexitáriánusnak minősíti étrendjét, azaz alkalmanként eszik húst.

AZ ALÁBBIK KÖZÜL MELYIK JELLEMZI LEGJOBBAN AZ ÖN ÉTRENDJÉT?

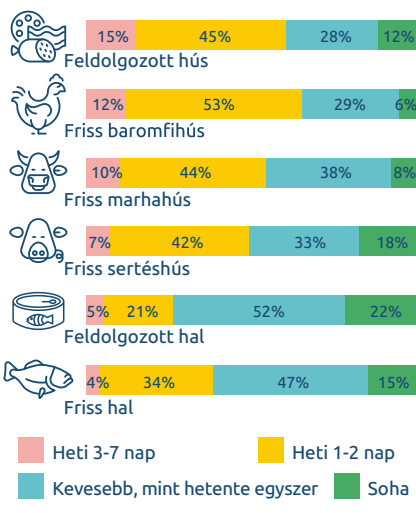
Magyarországon a legmagasabb a bejelentett húsfogyasztás gyakorisága, ahol a válaszadók **54%-a** nyilatkozott úgy, hogy hetente legalább ötször eszik húst (**31%-uk** mondta azt, hogy minden nap eszik húst). A húsfogyasztás legalacsonyabb gyakoriságáról Svédországban és Németországban számoltak be, ahol a válaszadók körülbelül

egyharmada állítja azt, hogy hetente legalább öt napon fogyaszt húst. A legtöbb országban a férfiak és a fiatalabbak azok, akik gyakrabban fogyasztanak húst.

Bár biztató, hogy a legtöbb fogyasztó arról számol be, hogy elfordult a húsból, és azt állítja, hogy nem fogyasztja azt minden nap, az EU országokban a tényleges húsfogyasztás gyakran **2-4-szer** magasabb, mint az ajánlott bevitel.⁵ A legfrissebb uniós mezőgazdasági adatok azt mutatják, hogy míg a marha- és sertéshústermékek egy főre jutó fogyasztása várhatóan továbbra is (enyhén) csökkenő tendenciát mutat, addig a húskészítmények egy főre jutó fogyasztása összességében tíz éve viszonylag stabil - sőt, a 2013-as **65,8 kg/főről** 2023-ra **67 kg-ra** emelkedett.⁶

Átlagosan a baromfi a leggyakrabban fogyasztott húsfajta, ezt követi a feldolgozott hús (pl. sonka, kolbász, hamburger), a marha- és a sertéshús.

MILYEN GYAKRAN FOGYASZTJA AZ ALÁBBI TÍPUSÚ ÉLELMISZEREKET?

A válaszadók **kétharmada** minden héten fogyaszt baromfit (**17%-uk** legalább heti három napon). Portugáliában, Spanyolországban és Magyarországon a legmagasabb a csirkehús fogyasztás gyakorisága (a válaszadók **74%-85%-a** mondta, hogy minden héten eszik baromfit). Ezekben az országokban a válaszadók jelentős része mondta azt, hogy legalább heti három napon fogyasztja azt (Portugáliában akár **35%-uk** is).

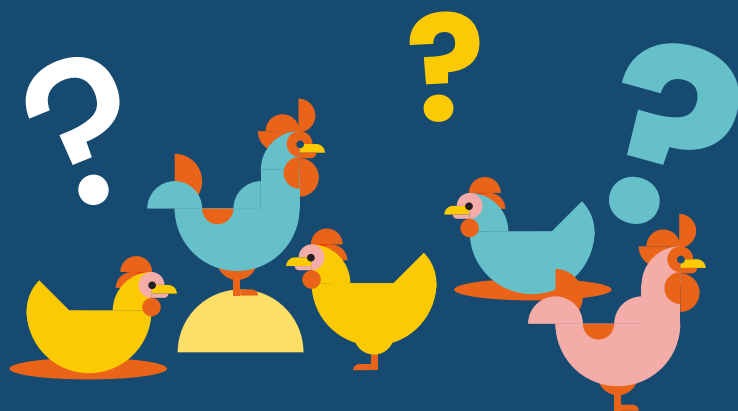
Ez összhangban van az EU mezőgazdasági adataival, amelyek azt mutatják, hogy míg egyes hústermékek, például a marhahús fogyasztása némileg csökken, az általános húsfogyasztás továbbra is magas szintje a baromfihús (és főként a csirkehús) fogyasztásának tulajdonítható, amely jelentősen nőtt az EU-ban. Alig több mint húsz év alatt az egy főre jutó baromfihús-fogyasztás **50%-kal**, a 2000. évi **16,3 kg-ról** a 2024-re prognosztizált **24,6 kg-ra** nőtt.⁷

⁵European Commission (2023). Drivers of food security. SWD(2023) 4 final.

⁶EC (2023), EU agricultural outlook for markets, 2023-2035. European Commission, DG Agriculture and Rural Development, Brussels.

⁷European Commission. Agri-Food Data Portal. (accessed on 4th January).

LEGFONTOSABB KULCSÜZENETEK

A baromfi valóban jobb választás?

A fogyasztókat egyre inkább aggasztja étrendjük egészségükre és a bolygóra gyakorolt hatása - a BEUC korábbi felmérése szerint **3 fogyasztóból 2** hajlandó változtatni étkezési szokásain a környezet érdekében.⁸ A csirkehúst gyakran „egészségesebb” (soványabb) húsnak tekintik és a leginkább szén-dioxid-intenzív állati termékek, például a marhahús fogyasztásának csirkehússal való helyettesítése hozzájárulhat az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentéséhez. Az intenzív baromfitenyésztés folyamatos bővülésének azonban más súlyos következményei is vannak, nemcsak az állatok jólétére, hanem a környezetre és a közegészségügyre nézve is.⁹

Bár az elmúlt években számos uniós országban nőtt a bio és szabad tartásos csirketermelési rendszerek aránya, a fogyasztási célra tenyésztett csirkék túlnyomó többségét (mintegy 90%-át) továbbra is nagyüzemi, intenzív tartási körülmények között tartják. Például az 5000-nél több brojlercsirkét (fogyasztási célra tenyésztett csirkét) tartó gazdaságok az összes brojlertelepek csak 1%-át teszik ki, de mégis a brojlercsirke állományok 93,5%-át ezen gazdaságok adják.¹⁰

Az ilyen nagyüzemi intenzív gazdaságokat nagy állománysűrűség, gyors növekedési erélyre tenyésztett baromfifajták és belterjes, zárt tartási rendszerek jellemzik. Ez nemcsak az állatok jólétére van egyértelműen hatással, hanem környezeti és a közegészségügyi kockázatot is hordoz, mivel az intenzív csirketenyésztés közvetlenül összefügg a víz- és levegőszennyezéssel, valamint a zoonózisos betegségek és az antimikrobiális szerek használatának fokozott kockázatával.

Az Európai Bizottság felkérésére az EFSA 2023 februárjában tudományos szakvéleményt tett közzé a brojlercsirkék jólétéről. Az EFSA ajánlásai, amelyek között szerepel az alacsonyabb állománysűrűség biztosítása, a csirkék növekedési ütemének korlátozása, valamint a csonkítások (például a csőr kurtítás) és a ketrecek megszüntetése, ellentétben állnak az intenzív gazdálkodás gyakorlatával.¹¹

A baromfi után a második leggyakrabban fogyasztott húsfajta a feldolgozott hús, a felmérésben részt vevő válaszadók több mint fele (**53%-a**) mondta, hogy minden héten fogyaszt ilyen (19%-uk hetente legalább háromszor). A fogyasztók Magyarországon és Németországban fogyasztanak leggyakrabban feldolgozott húst, ezekben az országokban a válaszadók mintegy **kétharmada** hetente fogyasztja. Magyarországon **10 fogyasztóból 4** hetente legalább háromszor eszik feldolgozott húst.

A feldolgozott hús fogyasztásával kapcsolatos humán-egészségügyi aggályok

A feldolgozott hús nagymértékű fogyasztása az uniós fogyasztók körében nemcsak a termék előállítására céljából tartott állatok jóléte, hanem az emberi egészség szempontjából is problémákat vet fel. A feldolgozott húsok nagymértékű fogyasztása összefüggésbe hozható a szív- és érrendszeri betegségek, a vastagbélrák és a 2-es típusú cukorbetegség fokozott kockázatával és azt az Egészségügyi Világszervezet Nemzetközi Rákkutatási Ügynöksége rákkeltőnek minősítette.¹²

Egy nemrégiben készült, az „ultra-feldolgozott élelmiszerek” (ultra-processed food - UPF) fogyasztásának egészségügyi hatásait vizsgáló tanulmány megállapította, hogy az ultra-feldolgozott élelmiszerek egyes alcsoportjai, és leginkább az állati eredetű termékek, összefüggésbe hozhatók a rák és a kardiometabolikus betegségek multimorbiditásának (multimorbiditás = egyidejűleg két vagy több krónikus betegség jelenléte) fokozott kockázatával.¹³ Az élelmiszer-alapú étrendi iránymutatások ezért általában a feldolgozott húsok fogyasztásának nagyon alacsony mennyiségre való korlátozását javasolják.

4 fogyasztóból 1 könnyen megengedheti magának a húsfogyasztást, de további ötödüknek mindez nehézséget okoz

Az elmúlt években, mivel az élelmiszer-infláció megugrott és a megélhetési költségek válsága Európa-szerte továbbra is fennáll, a fogyasztók egyre inkább tudatában vannak az élelmiszeráraknak, amelyek egyre inkább hatással vannak rájuk.¹⁴

A felmérés válaszadóinak negyede (24%) azt mondja, hogy könnyen megengedheti magának a húst, de 17%-uknak komoly nehézséget okoz a húsvásárlás. A holland és a német válaszadók számára okoz legkevésbé nehézséget a hús megfizetése (mindkét országban a válaszadók 35%-a tudja könnyen megfizetni a húst). Ezzel szemben Magyarországon, Portugáliában és Spanyolországban volt a legmagasabb azon válaszadók aránya, akik komoly nehézségekről számoltak be a húsvásárlással kapcsolatban (31%, 22%, illetve 20%).

Az állati termékek különböző kategóriái közül a fogyasztók azt mondták, hogy a legnagyobb nehézséget a friss hal (10-ből 4) és a friss marhahús (valamivel több mint egyharmaduk) költségeinek megfizetése okozza számukra, míg kevesebben nyilatkoztak úgy (körülbelül 5-ből 1), hogy a leggyakrabban fogyasztott húsfajták, azaz a friss baromfi és friss sertéshús, valamint a feldolgozott hús (13%) költségeinek megfizetését viselik nehezen.

Ha a hús ára (bármilyen okból) emelkedne, a fogyasztók azt mondják, hogy elsősorban olcsóbb húsfajtákat vásárolnának (74%) (pl. baromfit a marhahús helyett) és csökkentenék a húsfogyasztásukat (61%). 2-ből 1 válaszadó azt mondja, hogy több hüvelyest és/vagy vegetáriánus húspótlót fogyasztana, míg 3-ből 1 azt válaszolja, hogy továbbra is ugyanannyi húst fogyasztana, de más élelmiszer-kategóriákon spórolna.

HA A HÚS ÁRA EMELKEDNE, MENNYIRE VALÓSZÍNŰ, HOGY A KÖVETKEZŐ VÁLTOZTÁSOKAT MEGTENNÉ, HOGY PÉNZT TAKARÍTSON MEG?

■ Biztosan igen ■ Valószínűleg igen

⁸BEUC, *One bite at a time: consumers and the transition to sustainable food*, An analysis of a survey of European consumers on attitudes towards sustainable food, June 2020.

⁹Goran Gržinić, Agnieszka Piotrowicz-Cieślak, Agnieszka Klimkowicz-Pawlas, Rafał L. Górny, Anna Ławniczek-Wałczyk, Lidia Piechowicz, Ewa Olkowska, Marta Potrykus, Maciej Tankiewicz, Magdalena Krupka, Grzegorz Siebielec, Lidia Wolska, Intensive poultry farming: A review of the impact on the environment and human health, *Science of The Total Environment*, Volume 858, Part 3, 2023, 160014, ISSN 0048-9697, <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2022.160014>.

¹⁰Eurostat database. Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Meat_production_statistics (Accessed: 4th January 2024)

¹¹EFSA AHAW Panel (EFSA Panel on Animal Health and Animal Welfare), Nielsen SS, Alvarez J, Bicoût DJ, Calistri P, Canali E, Drewe JA, Garin-Bastuji B, Gonzales Rojas JL, Schmidt CG, Herskin M, Miranda Chueca MA, Padalino B, Pasquali P, Roberts HC, Spoolder H, Stahl K, Velarde A, Viltrop A, Winckler C, Tiemann I, de Jong I, Gebhardt-Henrich SG, Keeling L, Riber AB, Ashe S, Candiani D, Garcia Matas R, Hempen M, Mosbach-Schulz O, Rojo Gimeno C, Van der Stede Y, Vitali M, Bailly-Caumette E and Michel V, 2023. Scientific Opinion on the welfare of broilers on farm. *EFSA Journal* 2023;21(2):7788, 236 pp. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2023.7788>

¹²International Agency for Research on Cancer. Volume 114: Consumption of red meat and processed meat. IARC Working Group. Lyon; 6–13 September, 2015. IARC Monogr Eval Carcinog Risks Hum

¹³Chang K, Gunter MJ, Rauber F, Levy RB, Huybrechts I, Kliemann N, Millett C, and Vamosa EP. Ultra-processed food consumption, cancer risk and cancer mortality: a large-scale prospective analysis within the UK Biobank. *The Lancet*, volume 56, February 2023. Published: January 31, 2023, DOI: [https://www.thelancet.com/journals/eclinm/article/PIIS2589-5370\(23\)00017-2/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/eclinm/article/PIIS2589-5370(23)00017-2/fulltext)

¹⁴<https://www.ipsos.com/en/29-europeans-say-they-are-currently-precarious-financial-situation>

LEGFONTOSABB KULCSÜZENETEK

Azok, akik komoly nehézségekről számoltak be a hús megfizethetőségével kapcsolatban, sokkal nagyobb valószínűséggel mondták azt, hogy csökkentenék a húsfogyasztásukat abban az esetben, ha a hús ára emelkedne, mint azok, akiknek nincsenek nehézségeik. **73%-a** azon válaszadónak, akiknek jelenleg is nehézséget okoz a hús megfizetése csökkenteni a húsfogyasztását az árak emelkedése esetén.

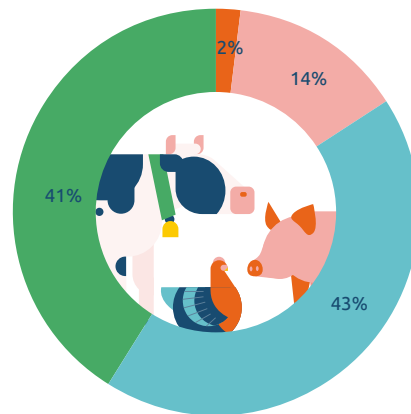
Azok a fogyasztók, akik minden nap esznek húst, kétszer nagyobb valószínűséggel mondják, hogy nem csökkentenék a húsfogyasztásukat (**44%**), mint azok, akik hetente kevesebb mint három nap esznek húst (**22%**). Ez a különbség Belgiumban a legmarkánsabb, ahol a mindennap húst fogyasztók majdnem háromszor nagyobb valószínűséggel mondják, hogy nem csökkentenék a húsfogyasztásukat (**46%**), mint azok, akik hetente háromszor vagy kevesebbszer esznek húst (**16%**).

A hús árának emelkedése esetén a dél-európai országok fogyasztói nagyobb valószínűséggel fogyasztanak több hüvelyest és csökkentik a húsfogyasztást, míg a közép- vagy nyugat-európai országok fogyasztói valamivel kevésbé hajlandók erre. És míg Magyarországon és Hollandiában a fogyasztók **alig több mint fele** hajlandó csökkenteni a húsfogyasztást a hús árának emelkedése esetén, addig Portugáliában és Olaszországban **10-ből 7-en** hajlandók csökkenteni azt.

A haszonállatok jóléte fontos a fogyasztók számára

A válaszadók **84%-a** jelezte, hogy a haszonállatok jóléte fontos számára (**41%-uk** szerint nagyon is fontos). Minden országban ez inkább igaz a nőkre, mint a férfiakra.

ÖN SZERINT MILYEN MÉRTÉKBEN SZÁMÍT ÖNNEK A HASZONÁLLATOK JÓLÉTE?

Egyáltalán nem Kissé
Némileg Nagyon

Sok fogyasztó állítja, hogy az állatjólét befolyásolja vásárlási döntéseit – bár az érintett terméktől függően eltérő mértékben. Például **10-ből átlagosan 6** válaszadó jelzi, hogy az állatjólétnek van némi (**33%**) vagy nagy (**27%**) hatása, amikor friss baromfi húst vásárol. A feldolgozott húsok vásárlásakor azonban a fogyasztók **valamivel kevesebb, mint fele** mondja azt, hogy az állatjólét némi (30%) vagy nagymértékben (17%) befolyásolja vásárlási döntését.

Ugyanakkor a nyolc vizsgált országban **közel minden második fogyasztó (44%)** úgy gondolja, hogy az üzletekben és szupermarketekben kevés állatjóléti szempontból kedvező ételmező megvásárlására van lehetőség és csak **19%** nem ért ezzel egyet. Ez tükrözheti azt a szakadékat, amely a fogyasztók által az állati termékek kiválasztásakor képviselt állatjóléti megfontolások és a piac által kínált tényleges lehetőségek között tátong.

Érdekességként azonban meg kell jegyezni, hogy ez országonként eltérő lehet. Úgy tűnik, hogy a dél- vagy közép-európai országokból (Magyarország, Portugália, Spanyolország és Olaszország) származó válaszadók **több mint fele** nehezen talál ilyen lehetőségeket az üzletekben, míg a nyugati vagy északi országokból származó fogyasztók számára ez könnyebbnek tűnik. Mind Hollandiában, mind Svédországban **10 fogyasztóból csak 3** nyilatkozott úgy, hogy kevés állatjóléti szempontból kedvező választási lehetőség áll rendelkezésre az üzletekben.

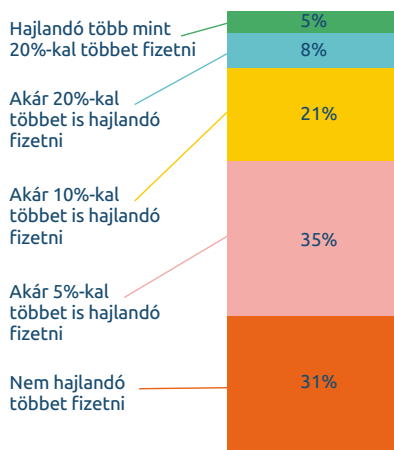
Végezetül, a fogyasztók maguk számára is látnak valamit a jobb állatjólétben, **71%-uk** úgy gondolja, hogy a jobb állatjólét biztonságosabb élelmiszert jelent az emberek számára - ami valóban így van, tekintettel az élelmiszerbiztonság és az állatok jóléte közötti kapcsolatra.¹⁵ Például a jobb állatjólét összefügg az antibiotikumok használatának csökkenésével, mivel az állatok kevésbé hajlamosak a fertőzésekre. Miközben az antibiotikumok - beleértve a humán gyógyászat szempontjából kritikusnak tartott antibiotikumokat is - teljes értékesítése az elmúlt években csökkent, a magasabb állatjóléti normák bevezetése tovább csökkentheti az antibiotikumok használatát az állattenyésztési ágazatban.

A fogyasztók fontosnak tartják az állatjólétet és a legtöbben hajlandóak is fizetni érte bizonyos mértékig, bár eltérő mértékben....

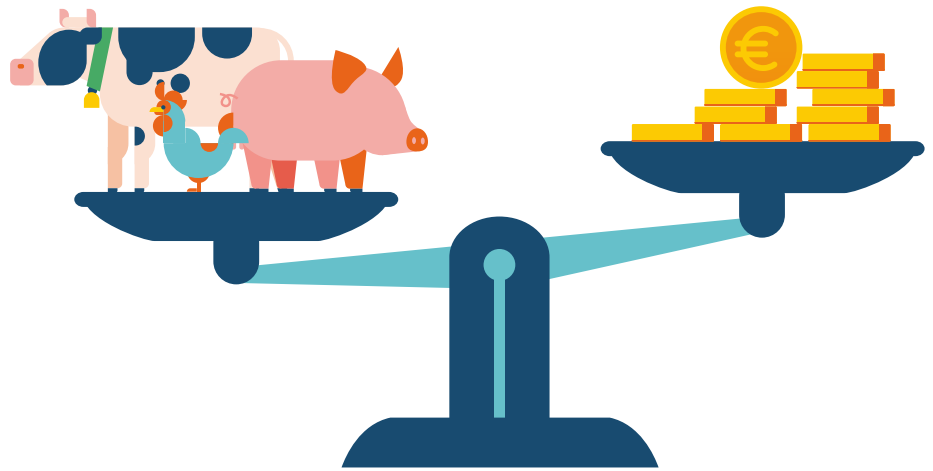
A legtöbb fogyasztó úgy véli, hogy a jelenlegi előírások nem elég jók: **10-ből 9 válaszadó** fontosnak tartja új jogszabályok bevezetését a haszonállatok jólétének javítása érdekében, például nagyobb élettér biztosítását, a ketreces tartási rendszerek és a csőr- vagy a farokkurtítás betiltását.

Olaszországban és Portugáliában volt a legnagyobb támogatottsága az ilyen jellegű fejlesztéseknek, ezekben az országokban a válaszadók **96%-a**, illetve **95%-a** fejezte ki támogatását. Négy országban (Olaszország, Portugália, Németország és Spanyolország) az emberek abszolút többsége még azt is mondta, hogy az új jogszabályok „nagyon fontosak” számukra. Alig néhány fogyasztó (kevesebb mint **2%**) mondta azt, hogy a szigorúbb jogszabályok „egyáltalán nem fontosak”. Ez megerősíti az Eurobarométer közvélemény kutatásai által az évek során mutatott következetes tendenciát, miszerint a fogyasztók széles körben érdeklődnek a jobb állatjóléti előírások iránt.¹⁶

HAJLANDÓ-E TÖBBET FIZETNI AZ OLYAN ÉLELMISZEREKÉRT, AMELYEKET AZ ÁLTALÁNOSAN ALKALMAZOTTNÁL MAGASABB ÁLLATJÓLÉTI NORMÁK SZERINT ÁLLÍTANAK ELŐ?

Felmérésünk azt mutatja, hogy a válaszadók **valamivel több mint egyharmada (35%)** hajlandó lenne akár 5%-kal többet fizetni a magasabb állatjóléti normák szerint előállított élelmiszerekért. **Minden ötödik (21%)** hajlandó lenne akár 10%-kal

többet fizetni, **8%** pedig akár 20%-kal többet. **Húsból egy (5%)** még 20%-nál is többet fizetne az ilyen élelmiszerekért. Mindazonáltal **háromból egy (31%)** válaszadó azt is jelezte, hogy nem lenne hajlandó többet fizetni.

A fogyasztók fizetési hajlandósága a magasabb állatjóléti feltételekkel előállított élelmiszerekért országonként eltérő. Négy tagállamban (Svédország, Németország, Olaszország és Magyarország) a fogyasztók **több mint egyharmada** jelezte, hogy hajlandó lenne több mint 5%-kal többet fizetni a magasabb állatjóléti szempontok szerint előállított állati termékekért. Spanyolországban, Portugáliában, Belgiumban és Hollandiában azonban kevesebb fogyasztó mondta azt, hogy hajlandó 5%-nál többet fizetni a magasabb állatjóléti előírásokért (Spanyolországban **23%**, Belgiumban és Hollandiában **31%** között). Ezek az eredmények meggyeznek az Eurobarométer állatjólét-ről szóló közelmúltbeli felmérésének eredményeivel.¹⁷

Habár felmérésünk egy olyan időszakban készült, amikor az élelmiszerárak inflációja rekordot döntött, **10-ből 3** fogyasztó

elfogadhatatlannak tartja, hogy csak azért fizessenek többet, hogy javítsák az állatok jólétét, mivel az élelmiszerárak már így is nagyon magasak.

Nem meglepő, hogy minden országban a magukat kényelmes anyagi helyzetben lévőnek tartó válaszadók hajlandóbbak többet fizetni az állatjólétért, mint a többiek. Azok körében, akik nagyon aggódnak a haszonállatok jóléte miatt (a megkérdezettek **41%-a**), **78%** hajlandó többet fizetni, **23%** pedig több mint 10%-kal is fizetne többet.

Összességében a heti három napnál kevesebbszer húst/halat fogyasztó válaszadók valamivel kevésbé hajlandóak többet fizetni - bár **62%-uk** azt mondja, hogy megtenné ezt.

Ugyanakkor azok, akik gyakrabban fogyasztanak húst (hetente legalább háromszor), nagyobb valószínűséggel hajlandóak többet fizetni a magasabb állatjóléti normák szerint előállított élelmiszerekért (**10-ből 7** ilyen fogyasztó).

¹⁵<https://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/animal-welfare>

¹⁶https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_4951, October 2023

¹⁷Ibid The Eurobarometer survey found that 60% of EU citizens would be willing to pay more for products sourced from animal welfare-friendly farming systems (1 in 4 would be willing to pay up to 5% more).

LEGFONTOSABB KULCSÜZENETEK

A fogyasztók **több mint fele (55%)** bízik abban, hogy az innováció és a technológia megoldásokat kínál az állatjólét javítására anélkül, hogy növelné a gazdálkodási költségeket, Spanyolországban és Magyarországon ez a szám még a **70%-ot** is meghaladja. Miközben a technológiának fontos, folyamatosan fejlődő szerepe van, továbbra is bizonytalan, hogy az a jelenlegi helyzetben képes lesz-e mérsékelni az állatjólétjavításával kapcsolatos összes költséget.

... De a jelenleg alkalmazott állatjóléti gyakorlatokkal kapcsolatos ismereteik alacsony szintűek

Míg az állatjólét egyértelműen érdekli az uniós fogyasztókat és az fontos számukra a legtöbb fogyasztó (**10-ből több mint 6**) úgy érzi, hogy nem tud eleget a saját országában alkalmazott állatjóléti gyakorlatokról és mindössze a fogyasztók **3%-a** érzi magát „jól tájékozottnak”.

Csak Németországban érezte magát több fogyasztó (**55%**) „valamelyest” vagy „jól tájékozottnak”, mint „rosszul tájékozottnak” vagy „egyáltalán nem tájékozottnak”. Magyarországon a fogyasztók **több mint egynegyede** érzi úgy, hogy „egyáltalán nem tájékozott” az országában alkalmazott állatjóléti gyakorlatokról.

Míg a magukat az állatjóléti gyakorlatokkal kapcsolatosan jól tájékozottnak tartó fogyasztók aránya némileg eltért (a magyarországi **0%-tól** a németországi **6%-ig**), ez a szint minden országban nagyon alacsony volt. Az állatjóléttel kapcsolatos ismeretfelmérés eredményei mindenesetre azt mutatták, hogy a felmérésben részt vevő valamennyi tagállamban alacsony volt a tudatosság tényleges szintje.

Mennyit tudnak a fogyasztók az állatjólétről az országukban?

Az állatjóléti gyakorlatokkal kapcsolatos, saját bevallásokon alapuló ismerethiány nagymértékben tükröződött a válaszadókban az országuk jelenlegi gazdálkodási gyakorlataira és az állatjóléti szabályozásaira vonatkozó, nyolc állítást tartalmazó „igaz/hamis” teszt eredményeiben. Ez a vizsgálat azt mutatta, hogy **10-ből 7** fogyasztó tekinthető rosszul vagy egyáltalán nem tájékozottnak ebben a kérdésben.¹⁸

A 8 kérdésre átlagosan csak 2,6 helyes választ adtak, a legmagasabb átlagos pontszám (3 helyes válasz Hollandiában) még mindig a tesztben szereplő gazdálkodási gyakorlatok alacsony szintű ismeretéről tanúskodik.

¹⁸Azokat a válaszadókat, akik 0-1 helyes választ értek el egyáltalán nem tájékozottnak, míg azokat, akik 2-3 helyes választ értek el rosszul tájékozottnak minősítették.

TÁBLÁZAT - TUDÁSTESZT: AZ ÖN SPONTÁN ISMERETEI SZERINT IGAZAK VAGY HAMISAK (AZ ÖN ORSZÁGÁBAN) A HASZONÁLLATOKRA VONATKOZÓ ALÁBBI ÁLLÍTÁSOK? [A HELYES VÁLASZOK VILÁGOSKÉK SZÍNNEL VANNAK KIEMELVE]

										Összesen
		BE	DE	HU	IT	NL	PT	ES	SE	
A legtöbb hímivarú naposcsibét a keltetőben leölik	Hamis	15%	19%	33%	22%	10%	36%	29%	25%	23%
	Igaz	33%	62%	19%	29%	55%	11%	17%	31%	34%
	Nem tudom	52%	19%	48%	49%	35%	53%	53%	44%	43%
A legtöbb tyúk csőrét kurtítják, hogy megelőzzék, hogy az állatok egymást csipkedjék	Hamis	17%	16%	26%	24%	20%	18%	25%	36%	23%
	Igaz	32%	46%	38%	31%	43%	36%	31%	21%	35%
	Nem tudom	51%	38%	36%	45%	37%	46%	44%	44%	42%
A legtöbb fiatal borjút hizlálásra szolgáló egyedi boxokban tartják a vágási súly eléréséig	Hamis	17%	18%	19%	9%	18%	18%	16%	27%	18%
	Igaz	41%	48%	39%	54%	52%	39%	46%	33%	44%
	Nem tudom	42%	34%	41%	37%	30%	43%	39%	41%	38%
Minden állatot, függetlenül egészségi és kondicionális állapotától lehet vágóhídra szállítani, amennyiben húruk biztonságosan fogyasztható	Hamis	24%	26%	46%	21%	27%	33%	32%	25%	29%
	Igaz	38%	42%	22%	37%	45%	28%	33%	37%	36%
	Nem tudom	38%	32%	32%	42%	28%	39%	35%	39%	36%
A legtöbb sertésnek kurtítják a farkát, hogy megelőzzék, hogy az állatok egymást harapdálják	Hamis	21%	26%	42%	30%	22%	29%	31%	35%	29%
	Igaz	26%	39%	21%	22%	44%	12%	15%	22%	26%
	Nem tudom	52%	35%	38%	48%	34%	59%	54%	43%	45%
A legtöbb sertés hozzáféréssel rendelkezik szabad területhez	Hamis	43%	72%	59%	46%	52%	44%	45%	41%	51%
	Igaz	21%	11%	17%	21%	23%	21%	23%	32%	21%
	Nem tudom	36%	18%	24%	34%	26%	34%	32%	27%	28%
A haszonállatok jólétére vonatkozó szabályok egységesek az EU-ban	Hamis	38%	43%	18%	31%	52%	22%	23%	48%	35%
	Igaz	22%	22%	40%	31%	16%	32%	35%	19%	26%
	I don't know	40%	35%	42%	39%	32%	47%	42%	33%	38%
Az EU-ban a világ egyik legszigorúbb állatjóléti szabályozása van érvényben	Hamis	15%	17%	12%	10%	17%	8%	10%	18%	38%
	Igaz	34%	43%	14%	41%	34%	43%	44%	39%	39%
	Nem tudom	51%	40%	50%	50%	49%	49%	46%	43%	47%
Összesen		986	1002	924	905	1001	783	650	934	7185

LEGFONTOSABB KULCSÜZENETEK

Némi tudásszintbeli különbség volt megfigyelhető a húsevők és a nem húsevők között, továbbá azok között, akik a leginkább és a legkevésbé aggódtak az állatok jóléte miatt. De még azok között a fogyasztók között is, akik számára az állatok jóléte fontosabb és azok között is, akik nem esznek húst, csak egy kisebb rész volt jól tájékozott a jelenlegi állatjóléti gyakorlatok tekintetében. Ezen túlmenően a legvitatottabb, mégis széles körben elterjedt állattenyésztési gyakorlatok némelyikének esetében az ismeretek általában véve alacsony szintűek voltak.

Az EU-ban például a legtöbb hímivarú naposcsibét a keltetőben kiselejtezik, évente mintegy 330 millió példányt ölnek le.¹⁹ Azonban az olyan országokban, ahol ez a gyakorlat engedélyezett a válaszadók alig **több mint egynegyede (29%)** van tisztában ezzel. A tudatosság Hollandiában a legmagasabb, ahol a megkérdezettek **több mint fele (55%)** tudja, hogy ez a gyakorlat előfordul, míg a portugál fogyasztók közül csak **10-ből 1** tudta helyesen azonosítani, hogy ez a gyakorlat az ő országukban is alkalmazott.

A hímivarú naposcsibék leölésének gyakorlata azonban egyértelműen komoly etikai problémát jelent a fogyasztók számára. Az állatjólétre vonatkozó legutóbbi Eurobarométer felmérésből kiderül, hogy az uniós polgárok **háromnegyede** elfogadhatatlannak tartja ezt a gyakorlatot és több mint a fele szerint nem szabadna engedélyezni, még akkor sem, ha ez a tojások árának emelkedésével járna.²⁰ Vélhetően amennyiben az ilyen gyakorlat szélesebb körben ismertté válna az uniós fogyasztók körében, akkor ezzel párhuzamosan nőhetne az állatjóléti normák javításának tulajdonított jelentőség.

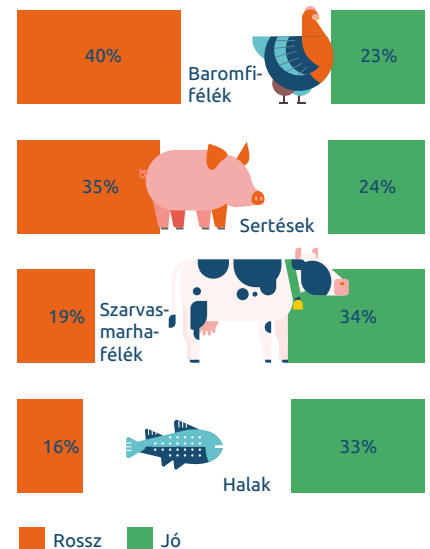
Még azokban az országokban is, ahol bizonyos állatjóléti normák az átlagosnál magasabbak a jobb normákkal kapcsolatos tudatosság szintje általában alacsonynak tűnik. Svédországban például, amely egyike annak a két uniós országnak, ahol betiltották a sertések rutinszerű farokkurtítását **3-ból körülbelül csak 1** fogyasztónak van tudomása erről; a legtöbb fogyasztó vagy azt állította, hogy nem tudja, hogy ez a gyakorlat előfordul-e az országában (**43%**), vagy azt, hogy úgy gondolja, hogy ez a gyakorlat előfordul (**22%**). Németországban, mely az egyetlen olyan tagállam, amely bevezette a hímivarú naposcsibék leölésének tilalmát (2022 januárjától) **5-ből körülbelül csak 1** fogyasztó tudja ezt helyesen beazonosítani.²¹

Az egyetlen állítás, amelyről a többség (**51%**) helyesen tudta megállapítani, hogy az igaz-e vagy hamis, az „A legtöbb sertés hozzáféréssel rendelkezik szabad területhez” kérdés volt (ami hamis). A német válaszadók közül **10-ből 7** tudta helyesen beazonosítani, hogy ez az állítás hamis, míg Svédországban és Belgiumban **10-ből 4** tudta ezt megtenni.

Általánosságban a fogyasztók a csirkéket és a sertéseket tartják a legrosszabb jóléti körülmények között tartott haszonállatoknak

Azon válaszadók száma, akik szerint a csirkék jóléti körülményei „rosszak” (**40%**) majdnem kétszer annyi, mint azoké, akik szerint ezek a körülmények „jó” (**23%**). Ezzel szemben több fogyasztó érezte úgy, hogy a szarvasmarhák és a halak jóléti körülményei „jó”. Például **34%-uk** mondta azt, hogy a tehének jóléti körülményei „jó”, míg **19%-uk** érezte úgy, hogy a feltételek „rosszak”. A német fogyasztók vélték leginkább úgy, hogy a jóléti körülmények inkább „rosszak”, mint „jó”: a németországi válaszadók **54%-a** gondolta úgy, hogy a csirkék és sertések jóléti körülményei „rosszak”.

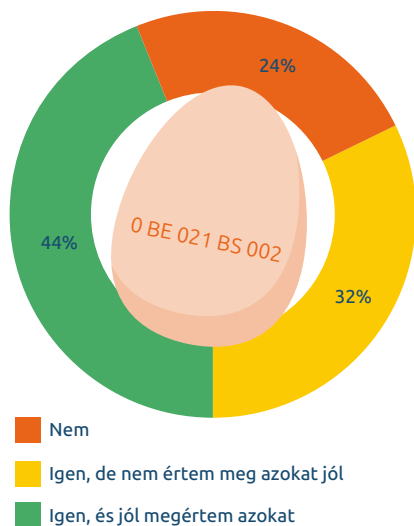
AZ ÖN MEGÍTÉLÉSE SZERINT MILYENEK AZ ALÁBBI TÍPUSÚ HASZONÁLLATOK JÓLÉTI KÖRÜLMÉNYEI AZ ÖN ORSZÁGÁBAN?

A fogyasztók egyértelmű és érdemi tájékoztatást szeretnének a haszonállatok jólétéről

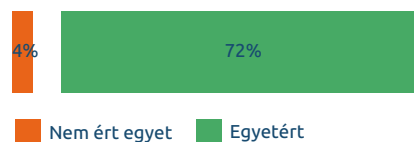
Az EU-ban jelenleg csak egy kötelező állatjóléti címkézési rendszer létezik: ez az étkezési tojásokra vonatkozik, amelyeket négy különböző termelési módszer szerint kódolnak (0 = ökológiai tartás, 1 = szabad tartás, 2 = istállózott, de nem ketreces tartás, 3 = ketreces tartás). Felmérésünk azonban azt mutatta, hogy a legtöbb tojást vásárló fogyasztó vagy nem vette észre ezt a kódolást (22%), vagy észrevette, de nem érti jól (33%). Míg az ökológiai és a szabad tartásból származó tojások esetében az előállítás módját általában jól láthatóan feltüntetik a tojástartó dobozok csomagolásán a ketreces tartásból származó tojások esetében nyilvánvalóan nem ez a helyzet – így a fogyasztók számára kevésbé egyszerű az ilyen tojások beazonosítása.

**AZ ELŐÁLLÍTÁSI MÓDSZERRE
VONATKOZÓ CÍMKÉK
ÉSZREVETTE MÁR A TOJÁSTERMELÉSI
MÓDSZERT JELŐLŐ CÍMKÉKET/KÓDOKAT**

Tekintettel a fogyasztók állatjóléti gyakorlatokkal kapcsolatos ismereteinek jelenlegi alacsony szintjére, valamint az állati eredetű élelmiszerek előállításának módja iránti nagyfokú érdeklődésükre, nem meglepő, hogy a fogyasztók igen nagy többsége (**10-ből több mint 7** fogyasztó) szeretné, ha az előállítási módszer címkézését minden más állati eredetű termékre (hús, tej, tejtermék stb.) is kiterjesztenék.

MENNYIRE ÉRTENE EGYET AZZAL, HOGY AZ ÖSZES TÖBBI ÁLLATI TERMÉK ESETÉBEN IS BEVEZETÉSRE KERÜLJÖN AZ ELŐÁLLÍTÁSI MÓDSZERRE VONATKOZÓ HASONLÓ CÍMKÉZÉS?

Az élelmiszertermelés céljából tartott állatok tartási módjára vonatkozó tájékoztatás segítheti a fogyasztókat abban, hogy a szupermarketekben be tudják azonosítani a magasabb állatjóléti szabványok szerint előállított állati termékeket.

A fogyasztók kevésbé bíznak az állatjólétre vonatkozó állításokban

Mivel a legtöbb állati termék esetében nem kötelező az előállítási módszer címkézése, jelenleg jelentős számú önkéntes állatjóléti feltüntetés létezik az EU-ban.

Egy nemrégiben készült Bizottsági tanulmány például 51 használatban lévő önkéntes állatjóléti állítást talált.²²

Általánosságban elmondható, hogy bár a fogyasztók többsége észlelte ezeket az feltüntetéseket az egyes országok között vannak különbségek: a magyarországi és belgiumi fogyasztók sokkal nagyobb valószínűséggel mondták azt, hogy soha nem láttak ilyen feltüntetéseket (a válaszadók **28%-a**, illetve **21%-a**), míg Németországban és Svédországban sokkal alacsonyabbak voltak ezek az arányok (**5%**, illetve **9%**).

A **10-ből 8** fogyasztó közül, akik észrevették az ilyen feltüntetéseket az egyes termékek csomagolásán, csak **23%** bízik bennük. Valójában csak Svédországban, Hollandiában és Belgiumban mondta

több fogyasztó azt, hogy bízik ezekben az feltüntetésekből, azokhoz képest, akik nem bíznak bennük.

Az „animal welfare-washing”^{*} jelenség tapasztalása rontja a fogyasztók bizalmát a megtévesztő állításokat megfogalmazó márkákkal és általában az állatjólét-barát termékekkel szemben. Ha kiderülne, hogy az állatjólétre vonatkozó állítások hamisak a fogyasztók **84%-a** azt mondta, hogy valamilyen módon reagálna, míg csak **6%-uk** mondta, hogy mindenképpen megvinné a terméket és **10%-uk** pedig azt válaszolta, hogy még mindig megvásárolná a terméket, de csak akkor, ha az olcsóbb lenne, mint az alternatívák. A válaszadók **42%-a** nem vásárolna többet az adott gyártótól/márkától, **35%-uk** úgy érezné, hogy manipuláltak, **19%-uk** pedig még a barátait és családtagjait is visszatartaná attól, hogy az adott márkától vásároljanak.

A fogyasztók úgy vélik, hogy a magasabb szintű jóléti rendszerekre való áttérésnek méltányosnak kell lennie a mezőgazdasági termelőkkel szemben

Felmérésünk azt mutatja, hogy a fogyasztók egyértelműen felismerik, hogy a gazdáknak méltányos kompenzációt kell kapniuk erőfeszítéseikért, amikor a magasabb jóléti biztosító gazdálkodási rendszerek felé mozdulnak el. A válaszadók **háromnegyede (74%)** szeretné, ha az EU forrásokat biztosítana a gazdák számára a magasabb szintű állatjóléti előírások végrehajtásához. **Tízből nyolc** fogyasztó egyetért azzal is, hogy az állatjólétre vonatkozó uniós szabályoknak az állati termékek harmadik országokból az EU-ba irányuló exportjára is vonatkozniuk kellene.

¹⁹https://food.ec.europa.eu/animals/animal-welfare/animal-welfare-practice/laughter-stunning_en

²⁰Special Barometer 553 (99.1): Attitudes of Europeans towards animal welfare, March 2023

²¹The practice will also be ended in France, Italy and Austria soon, but these bans have yet to be implemented in these countries.

²²European Commission, Directorate-General for Health and Food Safety, Maestre, M., Campbell, L., Etienne, J. et al., Study on animal welfare labelling – Final report, Publications Office of the European Union, 2022, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/49b6b125-b0a3-11ec-83e1-01aa75ed71a1/language-en>.

^{*}„animal welfare-washing” = megtévesztő, félrevezető, részinformációkat kiragadó, vagy tudományosan nem megalapozott állításokra alapozó, a lakosság/fogyasztók megtévesztését eredményezhető jelenség.

MIT KELLENE TENNIÜK A POLITIKAI DÖNTÉSHOZÓKNAK ÉS AZ ÉLELMISZERLÁNC SZEREPLŐINEK EZEKKEKEL AZ EREDMÉNYEKKEKEL?

Az uniós fogyasztók gyakran esznek húst. Bár felmérésünk kimutatta, hogy a legtöbb fogyasztó nem eszik minden nap húst, a húsfogyasztás mértéke továbbra is magas Európa-szerte és az meghaladja az ajánlott bevitelt. Ugyanakkor felmérésünk megerősítette, hogy a fogyasztók számára nagyon fontos az állatjólét és a túlnyomó többség (89%) szerint fontos, hogy szigorúbb szabályokat vezessenek be a haszonállatok jóléti körülményeire vonatkozóan.

A hús- és tejtermékek magas termelési és fogyasztási szintje egyértelműen kihat a haszonállatok jólétére, de a környezetre, az éghajlatra és az emberi egészségre gyakorolt hatások rejtett költségei is jelentősek. Miközben egyre nagyobb az egyetértés abban, hogy "kevesebb" húst kell ennünk, a fogyasztók részéről erős igény mutatkozik a "jobb", magasabb állatjóléti normák szerint előállított hús iránt. Ráadásul a fogyasztók számára ma már tagadhatatlanul nehéz az ilyen húsokat beazonosítani a szupermarketekben.

Az alábbiakban a hatóságok számára megfogalmazott szakpolitikai tanulságokat és ajánlásokat ismertetjük:

Az Európai Bizottságnak mielőbb közzé kell tennie az állatjóléti jogszabályok felülvizsgálatára irányuló tervezett javaslatait.

Felmérésünk azt mutatja, hogy a fogyasztók nagy érdeklődést tanúsítanak az állatjólét iránt és egyértelműen igényt tartanak az élelmiszer-termelés céljából tartott állatokra vonatkozó jobb állatjóléti normákra. Ezen túlmenően az EFSA által készített számos tudományos vélemény is alátámasztja, hogy a jelenlegi szabályok nem biztosítják a haszonállatok megfelelő jólétét. A jelenlegi uniós jogszabályok felülvizsgálatának ezért a következő jogalkotási ciklusban prioritást kell élveznie.

Ezeknek a javaslatoknak összhangban kell lenniük a fogyasztói elvárásokkal és az EFSA tudományos ajánlásain kell alapulniuk, amelyek többek között a haszonállatok számára nagyobb élettér biztosítását, a ketrecek használatának megszüntetését és a csonkítási gyakorlatok tilalmát is magukba foglalják.

Az EU-nak javítania kell az előállítási módszerre vonatkozó címkézését és azt ki kell terjesztenie valamennyi állati termékre.

Az állatjólét iránti nagy érdeklődés ellenére a fogyasztók kevésbé ismerik a jelenleg alkalmazott állattenyésztési gyakorlatokat. Ez részben a kötelező állatjóléti címkézés hiányával magyarázható. Nem meglepő tehát, hogy a fogyasztók részéről egyértelmű igény mutatkozik arra, hogy a szupermarketekben több információ álljon rendelkezésre. Felmérésünkben kiderült, hogy a válaszadók jelentős többsége

állítja, hogy támogatja az előállítási módszer címkézésének kiterjesztését az összes állati eredetű termékre, nem csak a tojásra, ahogyan az jelenleg történik. Ugyanakkor a tojások címkézésén is lehetne javítani, mivel körülbelül **2-ből 1** fogyasztó nem vette észre vagy nem érti azt.

Bármely jövőbeli állatjóléti címkét önállóan kell fejleszteni, megbízható tudományos kutatásokkal igazolva, hogy a fogyasztók objektíven megérthessék és a címkéket minden termékre alkalmazni kellene. Mindezt tudatosságnövelő és felvilágosító kampányoknak is kísérniük kellene, amelyek világosan elmagyarázzák a fogyasztóknak ezeket a címkéket annak érdekében, hogy hatásukat fokozzák.

Az élelmiszeripari vállalatoknak és a kiskereskedőknek utat kell mutatniuk és teljesíteniük kell önkéntes kötelezettségvállalásaikat.

A fogyasztók magasabb szintű állatjóléti körülmények között előállított állati termékek iránti igényének kielégítése érdekében jelentősen megnőtt mind a kiskereskedők, mind az élelmiszeripari vállalatok, mind pedig a háztartásokon kívüli szolgáltatási szektorokban tevékenykedő vállalkozások (éttermek, kávézók, gyorséttermek) által tett önkéntes kötelezettségvállalások száma. Európában például több mint 300 élelmiszeripari vállalat csatlakozott a „Better Chicken Commitment” elnevezésű

kezdemenyezéshez, amely a brojlercsirkékre vonatkozó magasabb szintű jóléti előírásokhoz kapcsolódik.²³ Nagyon örvedetes, hogy ezek a magánszektorbeli szereplők reagálnak a fogyasztók magasabb szintű jóléti előírásokkal kapcsolatos elvárásaira, ugyanakkor elengedhetetlen, hogy ezeket a kötelezettségvállalásokat teljesítsék is. Felmérésünk azt mutatja, hogy az ilyen vállalatok így reputációs (és pénzügyi) kockázatot vállalnak, ha a fogyasztók rájönnek, hogy a magasabb szintű jólétre vonatkozó állítások hamisak. A fogyasztók leggyakoribb reakciója ilyen esetekben az lenne, hogy nem vásárolnak többet az adott márkától.

Az uniós és a tagállami hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy a „kevesebb, de jobb” hústermelésre és -fogyasztásra való áttérés társadalmilag igazságos legyen a mezőgazdasági termelők és a fogyasztók számára.

Az EFSA használatokra vonatkozó tudományos ajánlásainak végrehajtása valószínűleg bizonyos költségekkel fog járni a gazdálkodóknak és végső soron a végfogyasztóknak. Felmérésünk azt mutatja, hogy **10-ből 7** fogyasztó hajlandó legalább egy kicsit többet fizetni a magasabb („jobb”) állatjóléti körülmények között előállított termékekért, bár eltérő mértékben hajlandóak erre. A többet fizetni hajlandók **fele** csak 5%-kal, **30%-a** 10%-kal, **12%-a** 20%-kal, **8%-a** pedig több mint 20%-kal lenne hajlandó többet fizetni.

Ennek ellenére, **10-ből 3** válaszadó nem hajlandó többet fizetni – és a kevésbé jómódúaknak nagyobb valószínűséggel vannak

fenntartásaik ezzel kapcsolatban. A rekord mértékű élelmiszerárakkal összefüggésben – köztük az állati eredetű termékek árát is figyelembe véve – az alacsonyabb jövedelmű fogyasztókat nagyobb valószínűséggel érinti az esetleges áremelkedés, beleértve az állatjóléti előírások jövőbeni javításából eredő esetleges áremelkedéseket is. Miközben a fogyasztók túlnyomó többsége fontosnak tartja az állatjóléti normák javítását, az uniós és a nemzeti kormányoknak figyelmet kell fordítaniuk arra, hogy a magasabb szintű állatjóléti rendszerek felé való elmozdulás hatása hogyan oszlik meg. Biztosítaniuk kell, hogy az átállás költségei méltányosan oszoljanak meg és ne csak a fogyasztókra háruljanak.

Hasonlóképpen, a gazdálkodóknak pénzügyi támogatást kell kapniuk a magasabb szintű jóléti rendszerek felé való elmozduláshoz.

A politikai döntéshozóknak olyan élelmiszeripari környezetet kell kialakítaniuk, amely megkönnyíti a fogyasztók számára az egészséges, növényekben gazdagabb táplálkozást.

Mivel a húsfogyasztás sok uniós országban 2-4-szeresen haladja meg a javasolt ajánlást, a kevésbé húsban gazdag étrendre való áttérés jótékony hatással lehet a fogyasztók egészségére, még inkább, ha ez egészséges növényi alapú élelmiszerek, például a hüvelyesek fogyasztásának növelésével párosul. Felmérésünk azonban azt mutatja, hogy a fogyasztók nem helyezik kellően előtérbe a hüvelyesek (beleértve a babot, a borsót és a lencsét) étrendjükbe való bevezetését.

Ez egybevág a Dán Fogyasztóvédelmi Tanács által Dániában végzett közvéleménykutatás eredményeivel, amely megállapította, hogy a hüvelyesekkel és a főzésükkel kapcsolatos ismeretek hiánya továbbra is akadályozza a fogyasztókat abban, hogy többet fogyasszanak ezekből az élelmiszerekből.

Ezért a politikai döntéshozóknak és az élelmiszerlánc közepén elhelyezkedő szereplőknek (beleértve az élelmiszeripart, a kiskereskedőket és a háztartásokon kívüli szolgáltatási szektorokban tevékenykedő vállalkozásokat) cselekedniük kell és át kell alakítaniuk az élelmiszeripari környezetet, hogy a fogyasztók számára könnyebbé váljon a növényi alapú élelmiszerekben gazdagabb étrendre való átállás.²⁴ A fogyasztóknak olyan egészséges növényi alapú élelmiszerekre van szükségük, amelyek széles körben elérhetőek, megfizethetőek, könnyen hozzáférhetőek és vonzóak. Míg a minimálisan feldolgozott növényi eredetű élelmiszerek, például zöldségek és hüvelyesek fogyasztása előnyben részesítendő, addig az állati eredetű termékek növényi alapú alternatívái (például a “vegaburgerek”) szerepet játszhatnak a kevesebb állati fehérjét tartalmazó étrendre való áttérésben, például azáltal, hogy a fogyasztók számára kényelmet biztosítanak. Az élelmiszergyártóknak azon kellene dolgozniuk, hogy javítsák e termékek tápanyag-összetételét, míg a politikai döntéshozóknak biztosítaniuk kellene, hogy ezen termékek elnevezései ne zavarják össze a fogyasztókat és ne tántorítsa el őket e termékek megvásárlásától.

²³<https://betterchickencommitment.com/eu/commitments/>

²⁴BEUC, Eurogroup for Animals and the European Public Health Alliance.

[The illusion of choice: why someone already decided what you will eat for lunch.](#) June 2023.

HASZONÁLLATOK JÓLÉTE: MIT KÍVÁNNAK A FOGYASZTÓK

Felmérés az európaiak elképzeléseiről és elvárásairól

The European Consumer Organisation
Bureau Européen des Unions de Consommateurs
Europäischer Verbraucherverband

Rue d'Arlon 80,
B-1040 Bruxelles
Tel: +32 (0)2 743 15 90
www.beuc.eu

Kapcsolat: food@beuc.eu

NEMZETI
AGRÁRGAZDASÁGI
KAMARA

Az Európai Fogyasztóvédelmi Szervezet (BEUC) által közzétett, "FARM ANIMAL WELFARE: WHAT CONSUMERS WANT" című kiadvány magyar nyelvű fordítását a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) készítette. A kiadványban kifejtett nézetek és vélemények a szerzők sajátjai, melyek nem feltétlenül tükrözik a NAK álláspontját.

A BEUC nem vállal felelősséget a NAK által elkészített fordításban található esetleges hibákért vagy hiányosságokért.

Az eredeti, angol nyelvű kiadvány itt érhető el:

https://www.beuc.eu/sites/default/files/publications/BEUC-X-2024-016_Farm_animal_welfare_what_consumers_want_survey.pdf

IMPRESSZUM

Felelős kiadó:	Győrffy Balázs elnök, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
Szerkesztő:	Borovka Zsuzsanna
Magyar nyelvre fordította:	Borovka Zsuzsanna
Olvasószerkesztő:	Körömi Köpöncei Csilla
Kreatív vezető:	Nagy-Nizák Júlia
Tördelő:	Juhász Klaudia
Kiadja:	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara - minden jog fenntartva
Kiadás éve:	2024

ISBN 978-615-6564-35-1